

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง ความเชื่อเรื่องอาหารและการปฏิบัติตัวหลังคลอดของหญิง
ชาวม้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความเชื่อเรื่องอาหารและการปฏิบัติตัวหลังคลอดของหญิง
ชาวม้ง เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) มี
วิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

พื้นที่ศึกษาและประชากร

1. พื้นที่ศึกษา ผู้ศึกษาทำการเลือกชุมชนที่ทำการศึกษาแบบเจาะจง (Purposive Study)
ได้แก่ บ้านน้ำเป็น หมู่ที่ 1 ตำบลปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key – Informant) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของ
การศึกษารุ่นนี้ประกอบด้วย

2.1 หญิงชาวม้งทุกคนที่คลอดบุตรไม่เกิน 1 ปี จำนวน 15 คน

2.2 หญิงสูงอายุชาวม้งที่เคยผ่านการคลอดบุตร ได้แก่ ย่าหรือยายที่ดูแล
การรับประทานอาหารและการปฏิบัติตัวหลังคลอดของหญิงชาวม้งที่สามารถให้ข้อมูล เป็นการเลือก
แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน

โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นหญิงชาวม้งที่อาศัยอยู่ในบ้านน้ำเป็น หมู่ที่ 1 ตำบลปากกลาง
อำเภอปัว จังหวัดน่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลและเนื้อหาที่เป็นจริงอย่างสมบูรณ์และ
ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยใช้เครื่องมือดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว
ลำดับการตั้งครรภ์ ดัชนีมวลกายก่อนตั้งครรภ์ น้ำหนักที่เพิ่มตลอดการตั้งครรภ์ สถานที่ฝากครรภ์

จำนวนครั้งที่ฝากครรภ์ สถานที่คลอด วิธีการคลอด เพศบุตร น้ำหนักแรกเกิดของบุตร และจำนวนวันที่นอนโรงพยาบาลในระยะหลังคลอด

2. แบบสัมภาษณ์ความเชื่อในการรับประทานอาหารและการปฏิบัติตัวหลังคลอด มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์หญิงชาวเมืองที่คลอดบุตรไม่เกิน 1 ปี

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์หญิงสูงอายุชาวเมือง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content) ผู้ศึกษาได้นำแบบสัมภาษณ์ความเชื่อเรื่องอาหารและการปฏิบัติตัวหลังคลอดให้ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ในระยะเวลาหลังคลอด จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มหญิงหลังคลอดชาวเมืองบ้านค้ำฮ้อ หมู่ที่ 3 ตำบลปากกลาง อำเภอป่าสัก จังหวัดน่าน จำนวนร้อยละ 20 ของประชากร และหาความเชื่อมั่นโดยการสัมภาษณ์ซ้ำ

การพิทักษ์สิทธิ์ ผู้ศึกษาได้ชี้แจงการพิทักษ์สิทธิ์แก่ประชากร โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความร่วมมือจากประชากรในการสัมภาษณ์และแจ้งถึงสิทธิ์ที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการศึกษารั้งนี้ ประชากรสามารถถอนตัวจากการศึกษาในระหว่างการดำเนินการ โดยไม่เกิดผลเสียหายไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อประชากรตกลงให้ความร่วมมือและลงชื่อในใบยินยอมแล้ว ผู้ศึกษาจึงทำการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างเป็นรายบุคคล ภายหลังจากได้ทำการพิทักษ์สิทธิ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลปากกลาง เพื่อสำรวจจำนวนหญิงชาวเมืองที่คลอดระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม 2550
2. ติดต่อผู้นำหมู่บ้านเพื่อสำรวจจำนวนหญิงสูงอายุชาวเมืองที่มีประสบการณ์ด้านการตั้งครรภ์และการคลอดบุตร

3. ผู้ศึกษาเข้าพบแนะนำตัวและทำการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างในกลุ่มหญิงสูงอายุชาวม้งเป็นรายบุคคล สถานที่คือบ้านของหญิงสูงอายุชาวม้ง ข้อมูลที่ได้เป็นลักษณะการให้ความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ ผู้ศึกษาสัมภาษณ์จนได้ข้อมูลอ้อมตัวที่เป็นแบบแผนชัดเจน จึงยุติการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มหญิงสูงอายุชาวม้ง
4. ผู้ศึกษาเข้าพบเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างในกลุ่มหญิงชาวม้งที่คลอดบุตรไม่เกิน 1 ปี เป็นรายบุคคล สถานที่คือบ้านของหญิงชาวม้ง ผู้ศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์จนได้ข้อมูลอ้อมตัวจึงยุติการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มหญิงหลังคลอดชาวม้ง

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้แบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อความครบถ้วนครอบคลุมในด้านเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และสามารถตอบคำถามของปัญหาการศึกษาได้อย่างชัดเจน โดยทำการตรวจสอบข้อมูลทุกครั้งด้วยวิธี การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ ทำการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่ได้ ซึ่งประกอบด้วย เวลา สถานที่และบุคคล ตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันที่ได้จากสถานที่ต่างกัน เวลาต่างกัน และผู้ให้ข้อมูลต่างกัน หากการตรวจสอบเป็นข้อมูลที่เหมือนหรือซ้ำๆ กัน จึงสรุปว่าข้อมูลนั้นเชื่อถือและเป็นจริงและทำการบันทึกไว้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลการตั้งครรภ์ และข้อมูลการคลอดของหญิงชาวม้งที่คลอดบุตรไม่เกิน 1 ปี โดยศึกษาจากสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กที่สถานบริการสาธารณสุขออกให้แก่หญิงตั้งครรภ์ที่รับบริการฝากครรภ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่และค่าร้อยละ

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อ การรับประทานอาหารและการปฏิบัติตัวหลังคลอดของหญิงชาวม้งนั้น ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ทำการบันทึกได้มาจำแนกและจัดหมวดหมู่ตามประเภทของข้อมูลโดยยึดหลักตามแนวคำถามของการศึกษา จำแนกประเภทตามขอบเขตของการศึกษา จากนั้นจึงทำการประมวลข้อมูลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา